Redacţiunea, Administraţiunea
Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Henriu Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebery*; în Budapesta: *A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*: în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărī mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banī.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIV.

„Gazeta" ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunī 6 fl., Pe trei lunī 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francī, pe şése lunī 20 francī, pe trei lunī 10 francī.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorī.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunī 5 fl., pe trei lunī 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banī.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 211. Braşovŭ, Lunī, Marţī, 24 Septemvre (6 Octomvre). 1891.

## Nou abonamentŭ
la
## „GAZETA TRANSILVANIEI".

**Cu 1 Octomvre 1891** st. vechiu se deschide **nou abonamentŭ,** la care învitămŭ pe toţī amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

**Preţulŭ abonamentului:**

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunī 3 fl pe şése lunī 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe trei lunī 10 francī, pe şése lunī 20 francī, pe unŭ anŭ 40 francī.

**Abonamente la numerele cu data de Duminecă:**

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl., pe şése lunī 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe anŭ 8 francī., pe şése lunī 4 francī.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Domnii, carī se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

**Braşovŭ,** 23 Septemvre v.

Sâmbăta trecută s'a deschisŭ noua sesiune a dietei ungurescī, care este cea din urmă pentru primulŭ periodŭ electoralŭ de cincī anī, în care ne aflămŭ.

Vomŭ avé, de sigurŭ, sĕ înregistrămŭ în decursulŭ acestei sesiunī multe scene turbulente din dieta unguréscă, căcī din cele petrecute până acum se póte conchide aşa ḑicêndŭ cu esactitate matematică, că de-o moderaţiune între combatanţii diferitelorŭ partide nicī vorbă nu póte fi.

Situaţiunea cabinetului Szapary este câtŭ se póte de dificilă şi e mare întrebare, décă acéstă sesiune nu va fi pentru elŭ şi cea din urmă. Cei din stânga estremă, încuragiaţī de succesulŭ ce l'au avutŭ în lupta pentru reforma administraţiei, suntŭ hotărîţī a continua cu unŭ curajŭ şi mai mare ca până acum lupta pentru rĕsturnarea guvernului actualŭ. In acéstă luptă a lorŭ vorŭ mai fi sprijiniţī şi de oposiţia moderată, alŭ căreia şefŭ, contele Apponyi, scimŭ, că în vorbirea cătră alegĕtorii sĕi din Jaszbereny s'a declaratŭ cu tótă hotărîrea pentru o alianţă de arme cu partida celorŭ din stânga estremă. Acelaşī semnŭ de atacŭ si aceeaşī ţintă o vorŭ avé ambele partide, ér în alegerea mijlócelorŭ de atacŭ scimŭ, că mai alesŭ Kossuthiştii nu prea suntŭ alegĕtorī.

Cea dintâiu ocasiune de-a da asaltulŭ li-o va oferi desbaterea asupra bugetului, alŭ căruia preliminarŭ se va presenta dietei într'una din proximele şedinţe. Desbaterile bugetare scimŭ, că de obiceiu durézā multŭ şi dau nascere la discuţii vehemente; de astă-dată însĕ pressa guvernamentală e îngrijată, că aceste desbaterī vorŭ dura mai multŭ şi vorŭ fi mai vehemente ca de obiceiu, temêndu-se, că oposiţiile aliate vorŭ recurge din nou la ajutorulŭ obstrucţiunei pentru a paralisa activitatea lui Szapary şi a împedeca chiar şi desbaterea asupra bugetului.

Organele oposiţiei declară însĕ solemnelŭ, că suntŭ departe de cugetulŭ unei obstrucţiunī şi încă chiar faţă cu desbaterile bugetare. Va sci însĕ oposiţia sĕ afle şi alte căi şi mijlóce de a amărî ḑilele d-lui Szapary şi de a dificulta situaţiunea cabinetului sĕu.

Aci este cestiunea naţionalităţilorŭ, care pusă faţă în faţă cu „idea de statŭ maghiarŭ" şi cu pretinsa atitudine „mai conciliantă" a cabinetului Szapary, e celŭ mai potrivitŭ mijlocŭ de a revolta spiritele în contra presupusului spiritŭ de „conciliaţiune" alŭ actualului guvernŭ şi astfelŭ a sgudui temeliile lui.

Scimŭ, că principalulŭ organŭ alŭ Kossuthiştilorŭ a şi datŭ avisulŭ la unŭ atacŭ de asemenea natură, ér acum se asigură, că încă în primele ḑile ale sesiunei actuale se vorŭ face din partea celorŭ din oposiţiă mai multe interpelărī, precum în causa încoronărei mormêntului lui Jellacich şi altele de feliulŭ acesta; totŭ acum de curêndŭ se va pune din nou în discusiune afacerea demonstraţiunilorŭ dela Fiume, precum şi alte asemenī cestiunī privitóre la „vătămarea ambiţiei naţionale" ungurescī.

Nu suntŭ óre acestea totŭ atâtea ocasii binevenite pentru a provoca scandalurī şi a asalta „conciliantulŭ" cabinetŭ alŭ lui Szapary?

In era constituţionalismului ungurescŭ numai odată s'a întêmplatŭ sĕ vină la putere unŭ cabinetŭ „mai conciliantŭ" faţă cu naţionalităţile şi şi pe acesta vorŭ sĕ-lŭ rĕstórne înainte de a apuca măcarŭ sĕ ni arate şi nouĕ, că în ce constă acéstă deochiată „conciliaţiune", căcī dóră aducerea legei pentru Kişdedovurī şi alte „marinimosităţī" de asemenea natură, ce ni-le-a impusŭ până acum, nu se vorŭ puté lua dreptŭ dovedī de conciliaţiune.

Orī câtŭ de critică ar fi situaţiunea cabinetului Szapary, noi nu avemŭ nicī celŭ mai micŭ motivŭ de a-lŭ compătimi, orī de a regreta eventuala lui cădere, căcī de va cădé „conciliantulŭ" Szapary, va veni în loculŭ lui „conciliantulŭ" Apponyi, orī alţiī „conciliantī" de felulŭ lorŭ.

Până când va dura încă actualulŭ sistemŭ de guvernare, schimbarea cabinetelorŭ ungurescī pe noi nu ne importă. Ne importă însĕ schimbarea radicală a sistemului de guvernare şi până când acésta nu se va întêmpla, conciliaţiunea ungurécă nu ne trebuesce.

---

## Bombele dela Rosenthal.

— 23 Septemvre (5 Oct).

Pressa din monarchiă şi din străinătate se ocupă cu viu interesŭ de esplosiunea întêmplată în calea Majestăţii Sale la staţiunea căii ferate din Rosenthal. Foile din monarchiă suntŭ de părere, că acestŭ casŭ nu are nicī *unŭ caracterŭ politicŭ*. Foile maghiare însĕ dau întêmplărei o mare importanţă politică, căutândŭ a arunca vina asupra Cehilorŭ. Dintre foile din străinătate, „Germania" ḑice, că aicī avemŭ de a face cu unŭ atentatŭ la viéţa Domnitorului. „Rechsbote" mulţumesce lui Dumneḑeu, că Franciscŭ Iosifŭ a scăpatŭ nevătămatŭ, ér „Vossische Zeitung" crede că acest cas este o întêmplare simplă fără de nicī o importanţă politică. Cele mai multe foi însĕ se mărginescŭ a înregistra faptulŭ fără nicī unŭ comentarŭ.

Telegramele aducŭ cu privire la acestŭ incidentŭ următórele amĕnunte mai nouĕ:

Fóia cehă „Hlas Naroda" ḑice, că imediatŭ după esplosiune a plecatŭ din Reichenberg unŭ trenŭ specialŭ cu gengarmī, avêndŭ misiunea de a cerceta şi a urmări pe făptuitorŭ. Foile cehe din Reichenberg anunţară, că ar fi şi succesŭ a pune mâna pe atentatorŭ în persóna unui *socialistŭ*. Acéstă scire însĕ prin o telegramă din Viena a fostŭ desminţită.

Indată după ce s'a visitatŭ întréga liniă ferată şi în specialŭ loculŭ esplosiunei, s'a telegrafatŭ guvernorului din Praga. Telegrama însĕ nu-lŭ aflase în Praga, deórece acesta însoţia pe Majestatea Sa, care plecase cu trăsura la gară; astfelŭ telegrama 'i se înmânuà mai târḑiu. In telegramă se ḑicea, că tóte mĕsurile de precauţiune suntŭ luate, că esplosiunea a fostŭ neînsemnată, şi că tótă tréba se vede a fi o simplă mişeliă sĕvêrşită cu intenţiunea de a *împedeca visita Majestăţii Sale la Reichenberg*. Trenulŭ curţii în urma acésta şi-a continuatŭ calea fără de nicī unŭ scrupulŭ. Când trenulŭ a trecutŭ încetŭ peste

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

## Despre Niccolo Michiavelli.*)

*Introducere.*

Din timpŭ în timpŭ politica europénă se reîntórce érăşī la Machiavelli, care a devenitŭ şi a rĕmasŭ nu numai întemeitorulŭ sistematicŭ alŭ aşa numitei arte de cabinetŭ, ci totŭ-odată conducĕtorulŭ vĕḑutŭ şi nevĕḑutŭ pe cărările cele mai deciḑĕtóre ale istoriei moderne şi ale omenimei.

Bĕtrânulŭ Adamŭ alŭ politicei europene a fostŭ botezatŭ cu numele lui *Machiavelli*. Acestŭ Adamŭ însĕ sta în strînsă legătură cu organismulŭ celŭ vechiu, căruia-i aparţine, şi sĕ nu crédă cineva, că în acelŭ corpŭ s'ar puté despărţi natura de spiritŭ, meteria de principiu! Michiavelli are e prerogativă eternă asupra acelui organismŭ politicŭ, care a condiţionatŭ şi îndemnatŭ desvoltarea lui în timpulŭ sĕu şi cu ale cărui pĕcate si-au încărcatŭ şi pĕtatŭ capulŭ, elŭ, democratulŭ florentinŭ. Se nu crédă cineva, că ajunsŭ la unŭ punctŭ anumitŭ — şi-ar puté termina lucrarea, fără ca sĕ revină cu tótă decisiunea şi completŭ la Michiavelli!

Politica creatóre, care voiesce o viéţă nouĕ şi unŭ organismŭ plinŭ de viéţă şi sănĕtosŭ, îşī întórce faţa delă machiavelismŭ şi-i blastĕmă suvenirea. Insĕ timpulŭ ţine la câte unŭ nume cu o tenacitate admirabilă şi probézā prin acésta numai revenirea nesfîrşită a aceloraşī legī. Unŭ astfelŭ de *nume normalŭ*, care şi-a câstigatŭ pentru politica modernă aprópe însemnătatea unei legī fisice, e Michiavelli. De pe alte nume, apele cu timpulŭ se scurgŭ érăşi, persónele rĕmânŭ pe înălţimī solitare, pe care stau ca monumente ale epocei lorŭ. Michiavelli însĕ a rĕmasŭ în legătură ne întreruptă cu tóte câte se întêmpla şi s'au întêmplatŭ, şi cu prescrierile şi doctrinele lui se póte face orī când o revistă a politicei europene curente. Doctrina lui Michiavelli a devenitŭ sistemulŭ desperării în ideile creatóre şi fundamentale ale politicei.

Machiavelli a eşitŭ la lumină cu acéstă invenţiune sinistră în ţéra mamă a reformelorŭ europene, în frumósa Italiă. Deja de pe timpulŭ marelorŭ evoluţiunī de statŭ ale popórelorŭ sale, Italia devenise patria propriu ḑisŭ a tuturorŭ ideilorŭ reformătóre ale timpului mai recentŭ, ficsândŭ punctele de plecare pentru întréga cultură spirituală şi politică a Europei moderne. Mişcarea naţională italiană, începêndŭ dela marele Dante, care a iniţiat'o, cuprinse în modŭ egalŭ elementele politice, spirituale şi bisericescī ale naţiunei şi ale secolului întregŭ. Despre o procedere atâtŭ de unilaterală, precum se arătă ea mai târḑiu în Germania, unde spiritulŭ reformatorŭ italianŭ a fostŭ schimbatŭ prin Luther într'o simplă reformare negativă a bisericei, nu avuseră în Italia nicī ideiă. Democraţia italiană, care începuse cu Dante şi se sfîrşesce pe acéstă liniă prin Savonarola în modŭ aventuriosŭ şi ruşinosŭ, voise sĕ facă ceva întregŭ. Ea a voitŭ sĕ producă şi sĕ facă o nouă creaţiune, în care viéţa naţională italiană desmembrată sĕ se reunéscă din nou şi sĕ se pótă organisa de nou pe basa ideilorŭ.

Când păşì Marchiavelli pe scenă, se vĕḑu deja încunjuratŭ de grămada de sfărîmăturī ale constituţiunilorŭ democratice. Pe când capulŭ sĕu era încă înfierbêntatŭ de ideile şi planurile lui Dante, picióręle lui se împiedecau deja la ruinele risipite ale elementelorŭ democratice din Italia.

Marchiavelli părăsì formele republicane, ce decăḑură, pentru care elŭ căutase la începutulŭ vieţei sale politice după unŭ regulativŭ idealŭ, cum şi în mai multe scrierī de ale sale, cu deosebire în discursurile sale despre Liviu. Ca practicianŭ, elŭ se reîntórse la principiulŭ monarhicŭ şi absolutŭ şi se încercà a-lŭ desvolta în esagerărī plănuite şi sistematice, care au fostŭ considerate de unii ca mijlóce indirecte de agitare ale revoluţiunei.

In politica curatŭ practică, pe care pe timpulŭ sĕu Machiavelli o considera ca o unică folositóre şi corĕspunḑĕtóre, elŭ n'a şovăitŭ nicī unŭ momentŭ spre nicī o parte. Acésta a fostŭ *arta de statŭ a corupţiunei politice*, pe care elŭ cu renegarea tuturorŭ principielorŭ şi a orī cărei etice a pus'o în óreşīcare legătură cu macsime politice.

Cartea lui *despre principe* a avutŭ însemnătatea unui evenimentŭ pentru lumea nouă politică, pentru că ficsă pen-

*) A se vedé: Niccolo Michiavelli und das System der modernen Politik, de Dr. Theodor Mundt, Professor in Berlin. Berlin, 1861. Verlag von Otto Janke.

loculŭ esplosiunei, guvernorul, care se afla cu Majestatea Sa într'unŭ cupeu, a observatŭ ironicŭ: „Acuşa vomŭ sbura în aerŭ“, la ce Majestatea Sa a zîmbitŭ.

In totŭ decursulŭ călătoriei la Reichenberg, Majestatea Sa nu a făcutŭ nicĭ o amintire despre atentatŭ, conversa cu toţĭ cei ce-lŭ însoţiau şi la aparenţă era bine dispusŭ şi veselŭ. Când a sositŭ telegrama, Majestatea Sa tocmai dormia. Au aşteptatŭ decĭ până s'au treḑitŭ şi numai după-aceea i-au inmanuatŭ telegrama, prin care se anunţa casulŭ dela Resenthal. Majestatea Sa a percursŭ cu o privire fugitivă cuprinsulŭ telegramei şi fără de nicĭ o şovăire a ḑisŭ: „Călĕtorimŭ mai departe, şi décă va fi tocmai de lipsă, ne vomŭ da josŭ înaintea puntei şi vomŭ percurge pe josŭ bucata aceea de drumŭ“.

Pănă acuma nu s'a pututŭ da de urma făptuitorului, dér cu tóte acestea suntŭ bănuelĭ, în urma cărora probabilŭ se va descoperi starea lucrului.

O telegramă din Richenberg anunţă că s'a publicatŭ unŭ premiu de 3000 fl. pe capulŭ făptuitorului. Acéstă sumă o va primi acela, care va pune mâna pe făptuitorŭ séu îi va da de urmă.

## CRONICA POLITICĂ.

— 22 Sept. (4 Oct.)

— Ḑiarulŭ „l'Eclair“ din Paris publică o interesantă convorbire, ce a avut'o unulŭ dintre redactorii sĕi cu d. *Locroy*, în privinţa opului, ce deputatulŭ din Parisŭ 'lŭ prepară, ca rĕspunsŭ la **memoriile** *mareşalului Moltke*. Conclusiunea lui Locroy, după cum citimŭ în numitulŭ ḑiarŭ, este: „Conclusiunea mea este, că d-nu d. Moltke, a fostŭ indiscutabilŭ unŭ omŭ fórte însemnatŭ, înzestratŭ cu marĭ calităţĭ militare, dér că n'a fostŭ aşa după cum credŭ unii, unŭ geniu. „Cât pentru mine, elŭ e departe de a egala pe Napoleon, ca omŭ de resbelŭ. Prin siguranţa combinaţiunilorŭ sale, prin sângele sĕu celŭ rece, prin sciinţa sa militară, elŭ a fostŭ unŭ bunŭ conducĕtorŭ de bataliόne, dér n'a sciutŭ ca Napoleon sĕ atragă ómenii, în partea lui. Nu trebue asemenea sĕ uitămŭ, că mareşalulŭ de Moltke a fostŭ şi unŭ omŭ norocosŭ. In condiţiunile, în carĭ s'a întêmplatŭ resbelulŭ din 1870, victoria pentru dênsulŭ era destulŭ de uşóră.

— In 2 Octomvre se duseră câţĭva pelegrinĭ din Roma, la Pantheon, unde însĕ înaintea mormêntului lui **Victor Emanuel**, s'au purtatŭ atâtŭ de necuviinciosŭ, încâtŭ din acéstă causă se născŭ unŭ mare scandalŭ, care atrase după sine arestarea a trei pelegrinĭ. Câţĭva tinerĭ organisară îndată o manifestaţiune liberală, străbătândŭ stradele şi fluerândŭ pe dinaintea hotelurilorŭ, în carĭ se aflau peregrinii, şi siliră pe hotelierĭ sĕ pună stindarde naţionale italiane pe hotelurile lorŭ, ceea ce aceştia şi esecutară imediatŭ. Stindardele naţionale au fostŭ salutate cu manifestaţiunĭ entusiaste. Manifestaţiunile aceste liberale s'au repetatŭ şi séra. Turburărĭ însĕ nu s'au făcutŭ.

## SCIRILE ḐILEI.

— 23 Sept. (5 Oct.)

**Tractate de comerciu?** Unŭ jurnalŭ din Viena anunţă ḑilele trecute, că pe la începutulŭ lui Ianuarie viitorŭ, guvernulŭ românŭ va începe tratările pentru încheerea unei convenţiunĭ de comerciu cu Austro-Ungaria. Scirea acéstă ḑice „Curierulŭ Financiarŭ“, că este o curată născocire. Nimenĭ în România, nicĭ în sferele guvernamentale, nicĭ în sferele comerciale şi industriale nu se gândesce la încheereă vre-unui tractatŭ de comerciu. Din contră, toţĭ împărtăşescŭ ideia de a esperimenta celŭ puţinŭ în timpŭ de doi anĭ noulŭ tarifŭ generalŭ vamalŭ şi încă şi după acestŭ termenŭ, rĕmâne a se sci, décă este séu nu în interesulŭ ţĕrei de a mai încheia tractate de comerciu. Guvernulŭ României e firmŭ hotărîtŭ d'a menţiné ţĕrei unŭ regimŭ vamalŭ statornicŭ, pe basa căruia orĭ-cine sĕ pótă întreprinde industria sa în linşce şi fără temere de a-şĭ vedé abrogate legile protectóre în virtutea cărora şi-a stabilitŭ acea industriă.

***

„**Valahiĭ la esposiţia din Praga**“. Sub acest titlu cetim în noulŭ ḑiarŭ „patriotic“ din B.-Pesta, în „Fővárosi Hirado“, dela 4 Octomvre: „La iniţiativa „Gazetei Transilvaniei“, mai mulţĭ dintre Valahii din patriă au plecatŭ erĭ la esposiţia din Praga. După cum se aude, în Praga li-se arangiază o primire strălucită şi probabilŭ, că se vorŭ face şi demonstraţiunĭ politice. Celŭ puţinŭ acésta o indică împrejurarea, că loculŭ lorŭ de întêlnire nu este Budapesta, pe care intenţionatŭ au încunjurat'o, ci e Viena“. — Suntŭ minunaţĭ d-nii dela „Főv. Hir.“ în arta combinaţiunilorŭ!

***

**Cehii la esposiţia din Agramŭ.** După împărtăşirile unei telegrame, Cehii au fostŭ aşteptaţĭ la esposiţia din Agramŭ pe ḑiua de ierĭ. Se ḑice, că mergŭ vr'o 40 de inşĭ, între carĭ se află şi câţĭva deputaţĭ. De-asemenea se comunică, că mâne, se va presenta o deputaţiune la Diacovar, pentru a invita şi pe Strossmayer ca sĕ visiteze acéstă esposiţiă.

**Din Câmpiă** ni-se scrie, că în urma lipsei totale de ploi din ultimele două lunĭ, grânele de tómnă în cea mai mare parte nicĭ nu s'au pututŭ sĕmĕna, ér cele sĕmĕnate nu promitŭ nimicŭ. Cucuruzulŭ de éstŭ anŭ a fostŭ bunŭ, cum de multŭ nu s'a mai pomenitŭ.

***

**Scirĭ militare.** Ni-se comunică, că la esamenulŭ de oficerĭ, ţinutŭ ḑilele acestea în Sibiiu s'au presentatŭ şi voluntarii românĭ din Braşovŭ. Dintre aceştia Nicolau Stupariu a prestatŭ esamenulŭ cu calculŭ eminentŭ, ér Romulŭ Nicóră, George Bobeşŭ, Leonŭ Romanŭ, Ioanŭ Păclea şi Victorŭ Lerman cu calculŭ îndestulitorŭ. Doi inşĭ au căḑutŭ. — De asemenea au depusŭ esamenulŭ cu succesŭ voluntarii românĭ Eugenŭ Popŭ şi Gavrilŭ Chindişŭ în Oradea mare şi Nicolau Braşoveanu în Graz.

***

**Reuniunea de consumŭ din Blaşiu**, după cum aflămŭ din „Unirea“, e constituită în modŭ definitivŭ şi în scurtŭ timpŭ îşĭ va începe activitatea. Direcţiunea şi-a alesŭ ca conducĕtorŭ comercială pe d-lŭ *George Ioanoviciu*, comerciantŭ în Cluşiu.

***

**Monumentŭ pentru Luther** se va desvĕli în anulŭ 1893. Impĕratulŭ Germaniei a datŭ din caseta privată 500 de mărcĭ germane.

## Re'ntórcerea Majestăţii Sale dela Praga.

După ce în 1 şi 2 Octomvre Majestatea Sa visită Reichenberg-ulŭ, unde i-se făcŭ o primire dintre cele mai entusiasmate, se re'ntrórse totŭ în 2 Octomvre la Praga, de unde la 3 óre plecă spre Viena.

Plecarea Majestăţii Sale din Praga a fostŭ totŭ aşa de festivă, precum a fostŭ şi sosirea. In numele cetăţenilorŭ din Praga, primarulŭ orăşenescŭ printr'unŭ discursŭ rostitŭ în limba cehă mulţumi Majestăţii Sale pentru distincţiunea, ce a făcut'o acestui oraşŭ prin visita Sa; apoi continuândŭ discursulŭ în limba germană, asigură din nou pe Majestatea Sa de neclintita credinţă a locuitorilorŭ din Praga faţă cu împĕratŭ şi dinastiă. Majestatea Sa mulţumi în limba cehă pentru aceste asigurărĭ şi apoi ḑise în limba germană, că ḑilele petrecute în Praga îi vorŭ rĕmâné neuitate.

Dela palatŭ pănă la gară tóte stradele erau îndesuite de lume, care la trecerea sa, aclamă pe monarchŭ cu frenetice strigăte de „Slava!“ şi „Hoch!“ La gară fŭ aşteptatŭ Majestatea Sa de representanţii diferitelorŭ autorităţĭ civile şi militare, pe carĭ Majestatea Sa îi agrăi confidenţială, luându-şĭ rĕmasŭ bunŭ dela fiă-care şi apoi între urările celorŭ de faţă, se urcă în trenŭ şi plecă.

In Viena sosi Majestatea Sa în séra ḑilei de 2 Octomvre, la 10 óre 50 minute. Aci fŭ întîmpinatŭ Majestatea Sa cu marĭ ovaţiunĭ. Stradele dela gară până în oraşŭ erau iluminate; la ferestrile multorŭ case se aflau transparente cu inscripţii ca „Trăiéscă principele păcii!“ etc. Stradele îndesuite de lume, diferite reuniunĭ eşiseră spre întîmpinare cu musicele, corurile cu stindardele lorŭ.

La gară, Majestatea Sa merse la primarulŭ orăşenescŭ, Prix, pe care-lŭ agrăi cu cuvinte: „Mĕ bucurŭ de re'ntórcerea mea în iubitulŭ oraşŭ Viena şi de doveḑile de alipire, ce le întîmpinŭ aicĭ.“ Primarulŭ dete apoi espresiune bucuriei, ce lĭ-o face cetăţenilorŭ vienezĭ re'ntórcerea Majestăţii Sale în mijloculŭ lorŭ, după care Majestatea Sa se sui în trăsură şi plecă la palatŭ în sunetulŭ musicelorŭ şi între aclamările publicului

## Deputaţii saşĭ ai Braşovului.

Erĭ, în 4 Octomvre, deputaţii saşĭ de aicĭ, anume d-nii *Rudolf Zay*, *Dr. Ioan Kaiser* şi *I. W. Filtsch* şi-au făcutŭ darea de sémă înaintea alegĕtorilorŭ lorŭ în sala cea mare dela casa ţintaşilorŭ (Schützenhaus), unde era de faţă unŭ numĕrŭ considerabilŭ de alegĕtorĭ saşĭ din oraşulŭ şi comitatulŭ Braşovului.

D-lŭ Carolŭ Adam, preşedintele comitetului electoralŭ săsescŭ de aicĭ, după ce deschise adunarea, dete cuvêntulŭ d-lui *I. W. Filtsch*.

Acesta vorbi întâi despre legea kişdedovurilorŭ arĕtândŭ, că scopulŭ acesteia nu este decâtŭ maghiarisarea cu forţa. Făcŭ unŭ resumatŭ scurtŭ asupra acestei legĭ, care, ḑise dênsulŭ, în curêndŭ se va pune în practică în tótă asprimea ei. Aminti apoi despre legea repausului de Duminecă, prin care s'a uşuratŭ în câtva sórtea muncitorilorŭ.

Administraţia de statŭ, atâtŭ din punctŭ de vedere practicŭ, câtŭ şi teoreticŭ o consideră vorbitorulŭ ca periculósă, cu deosebire faţă de naţionalitatea săséscă. Mai făcŭ o scurtă amintire şi despre dimisiunea fişpanilorŭ Banffy şi Bethlen, carĭ prin volnicia lorŭ deveniseră cunoscuţĭ chiar şi în Germania. (Hoch!)

Dr. *Kaiser* vorbi despre bugetulŭ preliminatŭ pe 1891, ḑicêndŭ, că guvernulŭ a presentatŭ unŭ bugetŭ, care nu numai nu presentă nicĭ unŭ deficitŭ, dér are şi unŭ prisosŭ. (?) Apoi vorbindŭ despre legea matriculelorŭ botezaţilorŭ, declară, că elŭ şi cu colegii sĕi deputaţĭ, au fostŭ pentru acéstă lege, combătută cu atâta tăriă de catolicĭ.

---

tru prima óră în lumea europénă *doctrina reacţiunei* în punctele ei principale şi cu o óreşi-care naivitate, ca şi când aceste puncte arŭ avé ceva primitivŭ şi elementarŭ, a sciutŭ sĕ le espună cu atâta succesŭ, încâtŭ desvoltarea statelorŭ tuturorŭ ţĕrilorŭ a fostŭ atinsă şi influinţată prin elŭ. *Politica machiavelică* a fostŭ primită îndată în *Francia* şi *Spania* ca unŭ elementŭ, care a trecutŭ pe din întregulŭ în pracsa de statŭ, ba a condiţionatŭ chiar formaţiunile organismelorŭ de statŭ. In *Anglia* şi *Germania* sciinţa de statŭ *absolutistică*, care prin *Hobbes* şi *Haller* a fostŭ pusă în unŭ sistemŭ perfectŭ, a fostŭ desvoltată din sĕmênţa aruncată de Machiavelli. Sciinţa completă Machiavellismulŭ prin motivarea teoretică şi esecutarea lui. De altă parte însĕ diplomaţia, care se mişcă pe culmile tuturorŭ cestiunilorŭ europene dela secolulŭ alŭ cinsprediecelea şi pănă în ḑilele nóstre, n'a fostŭ în stare sĕ adaugă nimicŭ nou la înţelepciunea lui Marchiavelli, ci ea lucra de nou cu macsimele lui vechĭ, care în parte au fostŭ numai încâtva înblânḑite şi poleite în sensulŭ convenţionalŭ alŭ fiă-cărei epoce.

Cu tóte că doctrina lui Machiavelli e atâtŭ de îngrozitóre, totuşĭ elŭ nu era în mărimea aspiraţiunei şi iubirei de libertate nicĭ-decum mai pe josŭ de Ghibellinii cei marĭ, carĭ conduşĭ prin spiritulŭ lui *Dante*, se încercaseră în secolii din urmă înainte de Machiavelli a reorganisa lucrurile naţionale şi a le ridica într'o nouă unitate. Sîmburele vechiu alŭ Ghibellinismului trăiesce încă în ideile şi în parte în scrierile lui Machiavelli, dér natura acestui bărbatŭ era sociabilă şi doritóre de a gusta plăcerĭ şi în tóte lucrurile era îndreptată spre ceea ce era realŭ şi realisabilŭ. Sĕrăciă, singurĕtate şi exiliu, elŭ nu puté sĕ sufere, pentru vechiulŭ principiu alŭ Ghibellinilorŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ, că elŭ nu putea sĕ mai aştepte dela acestŭ principiu, care era avisatŭ la o îmbrăţişare puternică şi sănĕtósă a spiritului poporalŭ, nicĭ o putere productivă.

Machiavelli nu era dispusŭ sĕ devină martirŭ şi prin urmare elŭ preferi sĕ sistemiseze corupţiunea timpului sĕu şi astfelŭ sĕ rĕmână în praxă. Nu se póte pretinde dela tóte naturele, ca sĕ părăséscă praxa şi sĕ se facă eremitulŭ şi cerşitorulŭ principiului sĕu. Marchiavelli nu putŭ afla plăcere în singurĕtatea şi isolarea politică în care ajunsese deja. Acésta singurĕtate a fostŭ însĕ de vină, că elŭ a scrisŭ tractatulŭ sĕu despre principe, pe care elŭ îlŭ născocí în exiliu şi sterilitatea în care-lŭ aruncase bancruta principiului democraticŭ.

Intregŭ sensulŭ acestei e de a *pune pracsa mai pe susŭ de principiu*. Marchiavelli voia sĕ rĕmână la afacerĭ. Cine póte scĭ, décă elŭ nu şi-a cugetatŭ, că în mijloculŭ afacerilorŭ absolutistice, şi prin acelea, se va puté ajunge érăşĭ la clarificarea principiului democraticŭ. Când se lua în considerare întregŭ trecutulŭ lui Machiavelli, nu se putea omulŭ abţine dela acéstă suposiţiune, cu tóte că nu rĕmânea nicĭ de cum ca unŭ ce sigurŭ, că instrucţiunile doctrinei sale despre principe a fostŭ date cu tótă seriositatea şi cu totă convingerea.

Reformele europene, carĭ purtau în sînulŭ lorŭ principiulŭ revoluţiunei moderne, lucraseră deja în Italia în decursŭ de două secole, când ele se declarară prin Marchiavelli bancrute, ér în Germania în acelaşĭ timpŭ se anunţa unŭ nou punctŭ de plecare alŭ mişcărei ei prin reformatorĭ.

Mişcarea sciențifică a lumei moderne se uni şi tranfusă în Germania pentru prima óră cu spiritulŭ şi consciinţa poporului prin reformaţiune. Prin acéstă putere universală îndoită, ea nu transplânta numai reformele europene, ci deveni acum şi propria genitóre a principiului revoluţionarŭ. Germania a făcutŭ din reformele europene o reformă a bisericei şi conduse în acéstă spiritulŭ poporalŭ modernŭ de oposiţiune, prin care întrégă lume mai nouă a fostŭ despoiată în doue jumĕtăţĭ contrare şi puse sĕmênţa pentru o evoluţiune nouă politică şi socială, care apoi în Francia s'a desvoltatŭ mai târḑiu în pomulŭ înaltŭ alŭ revoluţiunei.

Machiavelli a pledatŭ pentru absolutismulŭ politicŭ, pentru că absolutismulŭ bisericescŭ alŭ Romei causase decadenţa vieţei naţionale italiane. Poporulŭ celŭ demoralisatŭ şi slăbitŭ prin clerŭ nu mai putea afla în sine destulă putere de reacţiune pentru ca sĕ se deştepte, sĕ se reculégă şi sĕ se unéscă. Absolutismulŭ politicŭ în esecutarea mijlócelorŭ sale celorŭ mai tarĭ şi de ferŭ 'i părea lui Machiavelli cu multŭ mai apte, decâtŭ binecuvêntarea slăbitóre şi despărţitóre a principatului clericalŭ.

(Va urma.)

Echilibrulŭ în bugetŭ se va puté susţiné numai atuncĭ, déců nu va isbucnì unŭ rĕsboiu. Dér după cum se vorbesce în cercurile oficióse, oratorulŭ speră, că şi bugetulŭ pe 1892 va fi fără deficitŭ. Amintindŭ apoi despre legea kişdedovurilorŭ, încheià discursulŭ sĕu ḑicêndŭ, că conaţionalii sĕi de sigurŭ îşĭ vorŭ apĕra naţionalitatea lorŭ în contra tendinţelorŭ de maghiarisare ale acestei legĭ. (Aplause.)

*Adolf Zay* se ocupă cu deamĕruntulŭ de reforma administraţiunei de statŭ, *pledândŭ pentru ea.* Ca esemplu, aduce vorbitorulŭ administraţia de statŭ din Prusia.

Espunerile d-lui Zay au fostŭ ascultate cu interesŭ de către alegĕtorĭ, căcĭ n'au pregetatŭ a-lŭ aplauda în mai multe rêndurĭ.

După aceea din nou luà cuvêntulŭ deputatulŭ Filtsch, care vorbindŭ despre politica „conciliantă“ a actualului primministru maghiarŭ, pe lângă tótă „conciliaţiunea“ declară, că *elŭ va fi celŭ din urmă deputatŭ săsescŭ, care sĕ va alătura la guvernulŭ maghiarŭ*, fiă în fruntea acestuia Szapary, fiă Apponyi, orĭ chiar şi — Ugron. (Hoch!)

După ce alegĕtorii votară încredere deputaţilorŭ lorŭ, adunarea se terminà.

## Scrisórea studenţilorŭ maghiarĭ.

Nu e multŭ de când amŭ publicatŭ o scrisóre a studenţilorŭ românĭ către studenţii maghiarĭ în cestiunea causei române, ce se agită astăḑĭ în Europa. Orĭ cine a cetitŭ scrisórea studenţilorŭ românĭ a pututŭ admira tonulŭ moderatŭ şi consciinţa causei drepte pe care o discutau cu studeţii maghiarĭ. Cum înse acéstă scrisóre cuprindea o mulţime de adevĕrurĭ amare în paguba Maghiarilorŭ, era de prevĕḑutŭ, că ea va scóte din rostŭ pe studenţii maghiarĭ şi cá eşindŭ din linişţea sufletéscă, care nu póte fi caracteristica lorŭ, vorŭ începe pe tonulŭ brutalŭ, care se distinge în scrisórea de josŭ. Ne facemŭ dér o datoriă naţională, atrăgêndŭ atenţiunea tuturorŭ Românilorŭ de inimă asupra opiniunei studenţilorŭ maghiarĭ despre colegii lorŭ din Transilvania şi Ungaria carĭ vorŭ scóte unŭ memoriu în contra Maghiarilorŭ; ei sunt numiţĭ „trădătorĭ de patriă“. E însĕ unŭ semnŭ alŭ timpului acéstă scrisóre, care, în ajunulŭ evenimentelorŭ marĭ ce se prepară în Orientŭ, va trebuì sĕ inspire cele mai seriόse îngrigirĭ.

Écă scrisórea pe care o reproducemŭ după „Naţionalulŭ:“

**A tudomány-és müegyetemi olvasókör.**

Budapesta, 1891 11 Septemvre.

*Prea onorate domnŭ.*

Mulţumirĭ căldurόse pentru trimiterea memorielorŭ şi pentru interesanta vóstră scrisóre.

Opiniunile vóstre exprimata în scrisóre ne servescŭ de sigurŭ, ca sĕ ne facemŭ o ideiă clară despre intenţiunile vóstre.

Că în urma posiţiunei şi a punctului vostru de vedere, cu greu vomŭ puté sĕ ne înţelegemŭ *în modŭ linişţitŭ*, e lucru fórte naturalŭ.

E în adevĕrŭ fórte interesantŭ de a puté cetì micile istorii, pe cari ni le daţĭ ca dovadă de liberalismulŭ românescŭ. Acésta e în adevĕrŭ unŭ idealŭ nobilŭ; şi România ne oferă ca unŭ felŭ specialŭ de liberalismŭ în „liberalismulŭ“ antisemiticŭ, unŭ exemplu fórte vorbitorŭ.

Sciu prea bine, că poporulŭ românescŭ a datŭ ospitalitate şi refugiaţilorŭ luptei nóstre de independenţă şi noi amŭ fi de altfelu póte gata.... (lipsesce infinitivulŭ) crimele oribile, pe carĭ poporulŭ românescŭ din Ungaria le-a făptuitŭ în urma aţîţărei unei părţĭ a Românilorŭ din România in contra tuturorŭ datorielorŭ umane:

dér noi suntemŭ de opiniune, că ajutorulŭ pe care principele Cuza séu orĭ-cine altulŭ era sĕ-lŭ dée emigraţilorŭ nostri, era în interesulŭ Valachiei de atuncĭ. In relaţiunĭ internaţionale naţiunile se conducŭ nu de datorii ideale, ci de egoismŭ.

Şi orĭ câte memorii aţĭ mai face, noi le vom cetì pe tóte cu acelaşĭ interesŭ. Ne este apoi fórte plăcutŭ a ceti enunciaţiunile, ce vi s'au trimisŭ vóuĕ. In ce ne privesce pe noi, sunteţĭ în órecare rătĕcire, déců aţĭ pututŭ afla numai despre scrisorile din Lemberg şi Grenoble. Noi suntemŭ mulţumiţĭ cu resultatulŭ şi stăruimŭ şi mai departe în calea nóstră.

Unŭ moment am puté fi în încurcătură, când de astă dată respunsulŭ vostru va apăré sub firma tinerimei române din Ungaria.

*Noi ne vomŭ sci face datoria*, când suntemŭ siliţĭ de a vedé în unii dintre colegii nostri românĭ, *trădătorĭ de patriă*

Vĕ mulţumescŭ, că 'mi-aţĭ esplicatŭ, cum stă lucrulŭ cu scrisórea de invitaţiune, pe care amŭ cetit'o, pentru congresulŭ din Giurgiu. Orĭ-cum ar fi însĕ, e sigurŭ, că redactorii acelui apelŭ *'l-au scrisŭ într'unŭ tonŭ atâtŭ de sĕlbaticŭ*, care ar compromite lucrările cele mai frumóse.

Permiteţi'mĭ a încheia scrisórea cu mulţumirea, pe care mĕ simtŭ datorŭ a o face pentru ḑiarele ce ne-aţĭ trimisŭ. Noi le vomŭ păstra pe tóte ca documente în archiva nóstră. Sperŭ, că acéstă colecţiune de ḑiare românescĭ, o voiu puté îmbogăţi în curêndŭ eu singurŭ în România, când voiu realisa călĕtoria proiectată în România.

Primiţĭ etc.

*I. Rényi*, stud. jur.

## La sinuciderea lui Boulanger.

Cadavrulŭ generalului se află în aceeaşĭ odaie, în care a muritŭ d-na de Bonnemaine. După ce cadavrulŭ generalului a fostŭ curăţitŭ de sânge, fŭ îmbrăcatŭ în hainele de doliu, ce le-a avutŭ la înmormêntarea d-nei de Bonnemaine. Pe fraculŭ celŭ negru străluceşce crucea legiunei de onóre. Generalulŭ a lăsatŭ douĕ testamente. Celŭ dintâiu e de natură privată, alŭ doilea e adresatŭ partisanilorŭ sĕi, în care 'i conjură, ca sĕ rĕmână fidelĭ nisuinţelorŭ lorŭ, şi declară, că elŭ numai din acea causă se sinucide, fiindcă o vieţă fără de dómna de Bonnemaine 'i este posibilă.

Incă mai înainte de acésta, generalulŭ Boulanger se încercà încă de douĕ orĭ sĕ se sinucidă. Prima încercare de sinucidere a fostŭ în 16 Iulie, în ḑiua înmormêntărei dómnei de Bonnemaine. Dómna Dutens, amica rĕposatei, tocmai intrà în cameră, când Boulanger 'şĭ puse pistolŭ frunte. A doua încercare de sinucidere a fostŭ acum câteva ḑile, dér generalulŭ a fostŭ opritŭ în săvêrşirea ei de bĕtrâna sa mamă. Archiepiscopulŭ de Mecheln, a refusatŭ înmormêntarea religiósă a lui Boulanger.

Inmormêntarea va fi fórte simplă, conformŭ dorinţei rĕposatului. Se ḑice, că Henric Rochefort va rosti discursulŭ funebru la grópă.

Generalulŭ Boulanger lasă o vĕduvă cu care trăia divorţată, şi douĕ fiice, dintre carĭ una e călugăriţă carmelita, ér cealaltă e măritată după căpitanulŭ Driant din Turnis.

Testamentulŭ policŭ alŭ generalului Boulanger, ḑice mai departe, că istoria va fi severă nu faţă de elŭ, ci faţă de adversarii sĕi, carĭ prin sentinţa lorŭ ne mai auḑită, l'au împinsŭ la mórte pe unŭ soldată adevĕratŭ. — Elŭ regretă, că nu póte sĕ móră pe câmpulŭ de luptă, totuşĭ móre în linisce. Trăéscă Francia!

## Corespondenţa „Gaz. Trans.“

*Ibaşfalĕu*, 30 Septemvre 1891.

Onorată Redacţiune!

Cetindŭ astăḑĭ corespondenţa datată dintre Têrnave şi publicată în numĕrulŭ 206, din a. c. alŭ „Gazetei Trans.“, după ce corespondentulŭ anonimŭ, făcêndŭ întrebare, că ce o sĕ fiă cu despărţĕmêntulŭ din Ibaşfalĕu alŭ Asociaţiunei şi cum voiesce acesta sĕ-şĭ desvólte activitatea sa în viitorŭ, mĕ atinge şi pe mine ca actuarŭ alŭ acestui despărţĕmêntŭ, — Vĕ rogŭ sĕ binevoiţĭ a da locŭ în preţuita „Gazetă“ următórele justificărĭ:

E adevĕratŭ, că despărţĕmêntulŭ din Ibaşfalĕu alŭ Asociaţiunei s'a constituitŭ încă în luna lui Aprilŭ a. c.; e adevĕratŭ şi aceea, că cei din jurulŭ Sighişórei nu au datŭ ajutorulŭ cuvenitŭ; e advĕratŭ în fine, că s'au încassatŭ mai tóte taxele dela membrii înscrişĭ. Nu e adevĕratŭ însĕ, că taxele de sub întrebare s'arŭ fi încasatŭ deopotrivă din partea tuturorŭ membrilorŭ din comitetŭ, pentru-că pe câtŭ sciu eu, taxe au fostŭ încassate singurŭ numai de d-lŭ cassarŭ Nicolau Romanŭ şi de d-lŭ preşedinte Stefanŭ Câmpeanu.

Presupunerea, că şi eu aşĭ fi încassatŭ taxe, prin acésta o declarŭ în celŭ mai resolutŭ modŭ ca neîntemeiétă. Şi fiindŭ-că o corespondenţă totŭ de înţelesulŭ acesta a mai apărutŭ şi în „Telegrafulŭ românŭ“, pentru ca sĕ abată dela mine orĭ-ce bănuiélă, am făcutŭ în prima lunei curente întrebare la comitetulŭ centralŭ, de unde am primitŭ următorulŭ rĕspunsŭ:

Nr. 344/1891.

D-sale D-lui Stefanŭ Morariu, în Elisabetopole. Primindŭ noi în 3 scrisórea D-vóstrĕ din 1-a Septemvre a. c., la întrebarea, ce ne faceţĭ Ve respundemŭ, că după cercetarea exactă în registrele comitetului, aicĭ nu s'a primitŭ nicĭ scrisórea si nicĭ unŭ banŭ dela D-lŭ protopopŭ Stefanŭ Câmpeanu şi nicĭ dela altŭ cineva din oraşulŭ acela pentru Asociaţiunea nóstră, prin urmare nicĭ de diplome nu póte fi vorba pentru membrii, carĭ nu s'au însinuatŭ.

Acestŭ lucru ni-se pare misteriosŭ.

*Dela pesidiulŭ comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului românŭ.*

Sibiiu, în 8 Septemvre 1891.

*G. Bariţiu*, m. p.

Starea lucrului, ce indică şirurile sus citate, am făcut'o cunoscută membrilorŭ, în urmarea căreia, după cum sunt informatŭ, în 21 Septemvre câţiva membri au adresatŭ uuŭ conclusŭ comitetului centralŭ, prin care îşĭ esprimă dorinţa de a se autorisa unŭ membru din despărţ. acesta, eventualŭ presidiulŭ despărţământului Mediaşului, avêndŭ îndatorirea de a scóte pe orĭ ce cale banii.

Aşadéră activitatea, ce va avé se o devólte în viitorŭ despărţĕmêntulŭ 31, depinde dela hotărîrea, ce va afla de bine sĕ o aducă comitetulŭ centralŭ, şi adeca orĭ se se alăture despărţĕmêntulŭ acesta la Mediaşŭ, orĭ sĕ se constitue în altŭ modŭ.

Dintre tóte e celŭ mai mare adevĕrŭ, că despărţĕmêntulŭ acesta are sacra datorinţă de a desvolta o activitate fórte potenţată, fiind-că poporulŭ, în urma creşcerei sale de pânâ acum, absolutŭ nu e accesibilŭ nicĭ pentru cele mai vitale interese culturale ale sale.

Cu deosebită stimă

*Stefanŭ Morariu.*

## Literatură.

A apărutŭ:

**Dicţionarŭ Geograficŭ** *alŭ judeţului Dorohoiu* de *Nicu Filipescu-Dubău.* Intocmitŭ şi prelucratŭ în formă lexiconică de *C. Chiriţa* revisorŭ şcolarŭ în Iaşĭ. Lucrare premiată de „Societatea Geografică Română“ în şedinţa adunării generale din 1 Februarie 1887. Tipografia Petru C. Popovicĭ. Iaşĭ. 13. Str. Stefanŭ celŭ mare 13. 1891. Formatŭ 8[0] mare cu 393 paginĭ. Preţulŭ 3 lei.

**Buletinŭ** alŭ „Societăţii Geografice Române“, anulŭ alŭ XII. Trim. I publicatŭ prin îngrijirea d-lui *George I. Lahovari*, secretarŭ-generalŭ alŭ societăţii. Partea I cuprinde actele societăţii. Partea a II-a cuprinde Memorii, Conferinţe etc. — Stabilĭmentulŭ graficŭ: I. V. Socecu. Bucurescĭ, 59 Strada Berzei 59. 1891. Formatŭ 8[0] mare cu 132 paginĭ şi o hartă.

## Telegramă part. a „Gaz. Trans.“

**Năsĕudŭ,** 3 Octomvre*). Vicariulŭ *Moisilŭ a răposatŭ astăḑĭ.*

## Telegramele „Gaz. Trans“.

(Serviciulŭ biroului de cor. din Pesta).

**Budapesta,** 5 Octomvre. Fabrica de lemne de construitŭ a lui Gregersen, care cuprinde o suprafaţă de 10,000 metri pătraţĭ dimpreună cu magazinele de lemne, în carĭ au fostŭ adunate cantităţĭ enorme de lemne, a arsŭ astă-nópte. Pela 5 óre începură sĕ arḑă acoperişele locuinţelorŭ dulgherilorŭ, foculŭ se lăţì fórte repede printre magazinele marĭ de lemne, când sosiră pompierii, totulŭ era în flacărĭ. Pompierii se siliră, ca sĕ apere de focŭ fabricele din apropiere. In decursulŭ lucrărilorŭ pentru stingerea focului au fostŭ contusionaţĭ 7 pompierĭ. Pănă diminéţa foculŭ a fostŭ localisatŭ. Se ḑice, că foculŭ ar fi isbucnitŭ din schinteile locomotivei dela calea ferată. După o altă versiune se ḑice, că foculŭ a fostŭ pusŭ de cineva. Pagubele suntŭ calculate la o jumătate de milionŭ.

In clubulŭ partidei liberale rĕspinse ministrulŭ preşedinte Szapary, învinuirile contelui Apponyi, pe carĭ acesta le îndreptà în Iaszbereny în contra partidei liberale.

**Roma,** 5 Octomvre. Alaltă séră se adunară 46 de peregrinĭ ungurĭ, carĭ condamnară cu energie procederea nelegiuită a peregrinilor francesĭ în Panteon. In întréga Italia s'au făcutŭ manifestaţiunĭ din incidentulŭ acesta. După prânzŭ s'a întêmplatŭ de nou măreţe manifestaţiunĭ, s'au depusŭ coróne în Panteon. Cei trei peregrinĭ francesĭ, carĭ au fostŭ arestaţĭ, au fostŭ escortaţĭ peste graniţă.

## Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de alŭ 2-lea învĕţătorŭ la şcóla gr. cat. din Ilva-mică, Vicariatulŭ Rodnei, prin acésta se escrie concursŭ cu terminulŭ de 10 Octomvre 1891, pe lângă unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a. fără alte emolumente.

Doritorii de a dobândi acestŭ postŭ au sĕ instrueze cererile lorŭ cu tóte documentele prescrise prin legea şcolastică.

*Ilva-mică*, în 16 Septemvre 1891.

*Din Şedinţa Senatului şcol. gr. cat.*

## DIVERSE.

**Unŭ chilogramŭ de musce.** Unŭ englesŭ escentricŭ, — şi-a luatŭ ostenéla, ca se cerceteze, câte musce suntŭ într'unŭ chilogramŭ. Elŭ află, ca 141.000 de musce cântărescŭ unŭ chilogramŭ. Greutatea unei musce după calcularea sa, este a şeptea mia parte ditr'unŭ gramŭ.

*) Sosită Sâmbătă séra după încheiarea fóiei. — Red.

## Cursulu pieţei Braşovŭ.

din 5 Octomvre st. n. 1891.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 9.15 | Vênd. | 9.19 |
| Argintŭ românescŭ | „ | 9.08 | „ | 9.14 |
| Napoleon-d'orĭ | „ | 9.19 | „ | 9.24 |
| Lire turcescĭ | „ | 10.50 | „ | 10.55 |
| Imperialĭ | „ | 9.50 | „ | 9.55 |
| Galbinĭ | „ | 5.42 | „ | 5.47 |
| Scris. fonc. „Albina“ 6% | | —.— | „ | —.— |
| „ „ „ 5% | „ | —.— | „ | —.— |
| Ruble rusescĭ | „ | 120.— | „ | 121.— |
| Mărcĭ germane | „ | 57.— | „ | 57.35 |

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

## Cursulŭ la bursa din Viena.

din 3 Octomvre a. c. 1891

| | |
|---|---|
| Renta de aurŭ 4% | 104 05 |
| Renta de hârtiă 5% | 100.65 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ | 115.— |
| dto argintŭ | 97.50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune] | 111 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei] | —.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) | —.— |
| Bonurĭ rurale ungare | 90.— |
| Bonurĭ croato-slavone | 104.50 |
| Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguresců | —.— |
| Imprumutulŭ cu premiulŭ unguresců | 140.75 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului | 130.— |
| Renta de hârtiă austriacă | 91.40 |
| Renta de argintŭ austriacă | 91.20 |
| Renta de aurŭ austriacă | 109.25 |
| Losurĭ din 1860 | 136.70 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 1011.— |
| Acţiunile băncei de creditŭ ungar. | 329.— |
| Acţiunile băncei de creditŭ austr. | 285.50 |
| Galbenĭ împĕrătescĭ | 5.54 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.25½ |
| Mărcĭ 100 imp. germane | 57 40 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 116.80 |

# Concursŭ.

Pentru intreţinerea a patru copii dela şcólele române gr. or. din locŭ cu costŭ, cvartirŭ, luminatŭ, încăldřitŭ, spălatŭ etc. din *„Internatulŭ Christurianŭ"*, sĕ escrie concursŭ cu terminŭ de 15 dile dela prima publicare.

Remuneraţiunea va fi de 12 fl. lunarŭ de internistŭ, éră celelalte condiţiunĭ sĕ potŭ afla la Epitropia Bisericii Sf. Nicolae din locŭ.

Petiţiunile în scrisŭ sĕ adreséză la Comitetulŭ parochialŭ alŭ Bisericei Sf. Nicolae.

**Comitetulŭ parochialŭ.**

# Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţi, că mai avemŭ din anii trecuţi numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

**Administraţ. „Gaz. Trans."**



# Mersulŭ trenurilorŭ

## pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 20 Iulie 1891.

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de persón. | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ de persón. | Trenŭ acceleratŭ |
|---|---|---|---|---|
| Viena | 10.50 | 8.— | | 3.25 |
| Budapesta | 8.30 | 1.50 | 5.50 | 9.15 |
| Szolnok | 11.38 | 3.57 | 9.22 | 11.19 |
| P. Ladány | 2.12 | 5.51 | 11.53 | 12.57 |
| Oradea-mare | 3.53 | 7.06 | 1.50 | 2.12 |
| | 4.— | 7.13 | 2.24 | 2.19 |
| Mezö-Telegd | 4.39 | 7.43 | 3.03 | 2.49 |
| Rév | 5.22 | 8.18 | 3.46 | 3.26 |
| Bratca | 5.45 | | 3.57 | |
| Bucia | 6.05 | 8.51 | 4.29 | |
| Ciucia | 6.31 | 9.07 | 4.55 | 4.21 |
| Huedin | 7.12 | 9.37 | 5.34 | 4.55 |
| Stana | 7.29 | | 5.51 | |
| Aghiriş | 7.49 | | 6.12 | |
| Ghirbău | 8.01 | | 6.25 | |
| Nădĕşel | 8.14 | | 6.39 | 5.47 |
| Cluşiu | 8.29 | 10.37 | 6.56 | 6.— |
| | 8.46 | 11.10 | 8 20 | 6.18 |
| Apahida | 9.03 | 11.28 | 8.45 | 6.34 |
| Ghiriş | 10.12 | 12.38 | 10.21 | 7.34 |
| Cucerdea | 10 37 | 1.14 | 11.09 | 7.57 |
| Uióra | 10.56 | 1.21 | 11.17 | |
| Vinţul de sus | 11.04 | 1.29 | 11.26 | |
| Aiudŭ | 11.28 | 1.54 | 11.54 | 8.22 |
| Teiuşŭ | 11.45 | 2.13 | 12.18 | 8.38 |
| | 12.13 | | 12.58 | 8.43 |
| Crăciunelŭ | 12.44 | | 1.34 | |
| Blaşiu | 12.59 | | 1.51 | 9.14 |
| Micăsasa | 1.35 | | 2.29 | |
| Copşa mică | 1.51 | | 2.48 | 9.48 |
| | 2.12 | | 3.03 | 9.50 |
| Mediaşŭ | 2.31 | | 3.26 | 10.06 |
| Elisabatopole | 3.04 | | 4.07 | 10.28 |
| Sighişóra | 3 46 | | 4.49 | 11.04 |
| Haşfalĕu | 4.04 | | 5.35 | 11.19 |
| Homorodŭ | 5.26 | | 7.23 | 12.27 |
| Augustinŭ | 6.10 | | 8.09 | 12.58 |
| Apaţa | 6.41 | | 8.43 | 1.15 |
| Feldióra | 7.17 | | 9.18 | 1.35 |
| Braşovŭ | 8.— | Tren de persóne | 10.05 | 2.09 |
| | | 12.20 | | 2.19 |
| Timişŭ | | 1.41 | | 3.01 |
| Predealŭ | | 2.26 | | 3.31 |
| Bucurescĭ | | 8.50 | | 9.30 |

### Predealŭ—Budapesta

| | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ de persón. | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ de persón. |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | 7.35 | | 8.50 | |
| Predealŭ | 1.12 | | 5.16 | |
| Timişŭ | 1.42 | | 5.57 | |
| Braşovŭ | 2.18 | 4.20 | 6.58 | |
| | 2.48 | 5.07 | | 7.23 |
| Feldióra | 3.19 | 5.42 | | 8.03 |
| Apaţa | 3.40 | 6.09 | | 8.37 |
| Augustinŭ | 3.56 | 6.55 | | 9.04 |
| Homorodŭ | 4.29 | 8.23 | | 9.46 |
| Haşfalĕu | 5.34 | 8.53 | | 11.03 |
| Sighişóra | 5.54 | 9.31 | | 11.29 |
| Elisabetopole | 6.21 | 10.09 | | 12.06 |
| Mediaşŭ | 6.42 | 10.31 | | 12.37 |
| Copşa mică | 6 55 | 10.47 | | 12.53 |
| | 6.57 | 11.06 | | 1.18 |
| Micăsasa | | 11.42 | | 1.39 |
| Blaşiu | 7.31 | 11.57 | | 2.13 |
| Crăciunelŭ | | 12.28 | | 2.27 |
| Teiuşŭ | 8.— | 1.08 | 1.25 | 2.49 |
| | 8.07 | 1.35 | 1.50 | 3.47 |
| Aiudŭ | 8.24 | 2.05 | 2.12 | 4.07 |
| Vinţul de sus | | 2.13 | 2.19 | 4.28 |
| Uióra | | 2.31 | 2.39 | 2.34 |
| Cucerdea | 8.54 | 3.18 | 3.15 | 4.52 |
| Ghirişŭ | 9.23 | 4.45 | 4.32 | 5.26 |
| Apahida | | 5.14 | | 6.34 |
| Cluşiu | 10.45 | 6.08 | 4.53 | 6.52 |
| | 11.01 | 6.29 | 5.30 | 7.40 |
| Nădăşelŭ | | 6.47 | 5.47 | 8.— |
| Ghîrbău | | | | 8.15 |
| Aghireşŭ | | 7.02 | 6.11 | 8.29 |
| Stana | 12.17 | 7.28 | | 8.53 |
| B. Huiedin | 12.47 | 7.47 | 6.43 | 9.12 |
| Ciucia | | 8.25 | 7.12 | 9.51 |
| Bucia | | 8.51 | | 10.06 |
| Bratca | 1.26 | 9.10 | 7.51 | 10.23 |
| Rév | | 9.30 | | 10.42 |
| Mezö-Telegd | 1.52 | 10.07 | 8.17 | 11.17 |
| Oradea mare | 2.18 | 10.44 | 8.42 | 11.51 |
| | 2.25 | 11.04 | 8.47 | 12.09 |
| P. Ladány | 3.46 | 1.16 | 10.09 | 2.24 |
| Szolnok | 5.26 | 3.31 | 11.51 | 4.47 |
| Budapesta | 7.30 | 6.35 | 1.55 | 8.40 |
| Viena | 1.40 | 1.40 | 7.20 | 6.05 |

### Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

| | |
|---|---|
| Murĕşŭ-Ludoşŭ | 4.— |
| Ţagu-Budatelicŭ | 6.48 |
| Bistriţa | 9.59 |

### Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

| | |
|---|---|
| Bistriţa | 1.16 |
| Ţagu-Budctelicŭ | 4.15 |
| Murĕşŭ-Ludoşŭ | 7.21 |

**Nota:** Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

### B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

| | Trenŭ de persón. | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ de persón. |
|---|---|---|---|
| Viena | 10.50 | 8.— | 3.25 |
| Budapesta | 8.15 | 1.50 | 9.50 |
| Szolnok | 11.14 | 3.57 | 1.05 |
| Aradŭ | 3.45 | 6.52 | 5.24 |
| | 4.30 | T. d. per. 2.20 | 5 46 |
| Glogovaţŭ | 4.42 | 2.34 | 5.57 |
| Gyorok | 5.03 | 3.05 | 6.19 |
| Paulişŭ | 5.14 | 3.23 | 6.30 |
| Radna Lipova | 5.32 | 3.39 | 6.48 |
| Conop | 5.56 | | 7.12 |
| Bêrzava | 6.12 | | 7.27 |
| Soborşinŭ | 6.58 | | 8.07 |
| Zamŭ | 7.26 | | 8.33 |
| Gurasada | 7.52 | | 8.57 |
| Ilia | 8.08 | | 9.13 |
| Branicica | 8.26 | | 9.29 |
| Deva | 8.52 | | 9.53 |
| Simeria (Piski) | 9.50 | | 10 19 |
| Orăştia | 10.16 | | 10.50 |
| Şibotŭ | 10.36 | | 11.16 |
| Vinţ. de josŭ | 11.— | | 11.44 |
| Alba-Iulia | 11.26 | | 12.06 |
| Teiuşŭ | 11.53 | | 12.38 |

### Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

| | Trenŭ de persón. | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ de persón |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 3.09 | | 1.39 |
| Alba-Iulia | 3.50 | | 2.19 |
| Vinţ. de josŭ | 4.09 | | 2 36 |
| Şibotŭ | 4.52 | | 3 03 |
| Orăştia | 4.55 | | 3.30 |
| Simeria (Piski) | 5.23 | | 4 17 |
| Deva | 5.59 | | 4.33 |
| Branicica | 6.24 | | 4.55 |
| Ilia | 6.49 | | 5 17 |
| Gurasada | 7.— | | 5.28 |
| Zamŭ | 7.28 | | 5.53 |
| Soborşinŭ | 8.03 | | 6.24 |
| Bêrzava | 8.54 | | 7.02 |
| Conopŭ | 9.10 | | 7.17 |
| Radna Lipova | 9.44 | 5.14 | 7.46 |
| Paulişŭ | 9.58 | 6.01 | 7.57 |
| Gyorok | 10.11 | 6.20 | 8 08 |
| Glogovaţŭ | 10.34 | 6.49 | 8.30 |
| Aradŭ | 10.46 | | 8.40 |
| | 11.18 | 8.24 | 9.05 |
| Szolnok | 4.15 | 11.51 | 2.21 |
| Budapesta | 7.20 | 1 55 | 5.50 |
| Viena | 6.05 | 7.20 | 1.40 |

### Simeria (Piski) Petroşenĭ

| | | | |
|---|---|---|---|
| Simeria | 6.— | 10.35 | 4.22 |
| Streiu | 6.35 | 11.26 | 4.58 |
| Haţegŭ | 7.21 | 12.23 | 5.42 |
| Pui | 8.06 | 12.— | 6.36 |
| Crivadia | 8.47 | 2.23 | 7.24 |
| Baniţa | 9.21 | 3.19 | 8.04 |
| Petroşenĭ | 9.45 | 4.— | 8.36 |

### Petroşenĭ-Simeria (Piski)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | 6.— | 10.50 | 6.20 |
| Baniţa | 6.41 | 11.40 | 6.54 |
| Crivadia | 7.19 | 12.19 | 7.20 |
| Pui | 7.57 | 1.05 | 7.51 |
| Haţegŭ | 8.36 | 1.54 | 8.25 |
| Streiu | 9.18 | 2.49 | 9.01 |
| Simeria | 9.52 | 3.27 | 9.35 |

### Aradŭ—Timişóra

| | | | |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 6.15 | 11.30 | 7.15 |
| Vinga | 7.32 | 12.47 | 8.04 |
| Timişóra | 8.42 | 2.04 | 8.57 |

### Timişóra—Aradŭ

| | | | |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.20 | 1.11 | 5.05 |
| Vinga | 7.21 | 2.46 | 6.40 |
| Aradŭ | 8.03 | 3.50 | 7.50 |

### Ghirişŭ—Turda

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Ghirişŭ | 7.48 | 10.35 | 3.40 | 10.20 |
| Turda | 8.08 | 10.55 | 4.— | 10.44 |

### Turda—Ghirişŭ

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Turda | 4.50 | 9.30 | 2.30 | 8.50 |
| Ghirişŭ | 5.10 | 9.50 | 2.50 | 9.10 |

### Sighişóra—Odorheiu

| | | |
|---|---|---|
| Sighişóra | 4.30 | 11.25 |
| Odorheiu | 7.21 | 2.11 |

### Odorheiu—Sighişóra

| | | |
|---|---|---|
| Odorheiu | 8.15 | 3.15 |
| Sighişóra | 10.52 | 6.10 |

### Careii-marĭ—Zelău

| | |
|---|---|
| Careii-marĭ | 5.50 |
| Zelău | 11.— |

### Zelău—Careii-marĭ

| | |
|---|---|
| Zelău | 1.56 |
| Careii-marĭ | 6.48 |

### Copşa-mică—Sibiiu

| | | | |
|---|---|---|---|
| Copşa mică | 3.— | 10.47 | 7.10 |
| Şeica-mare | 3.31 | 11.27 | 7.43 |
| Loamneş | 4.15 | 12.08 | 8.27 |
| Ocna | 4.46 | 12.38 | 8.59 |
| Sibiiu | 5.10 | 1.— | 9.23 |

### Sibiiu—Copşa-mică

| | | | |
|---|---|---|---|
| Sibiiu | 7.35 | 4.34 | 10.17 |
| Ocna | 8 02 | 4.58 | 10 43 |
| Loamneş | 8.30 | 5.25 | 11.09 |
| Şeica-mare | 9 05 | 5.55 | 11.40 |
| Copşa mică | 9.34 | 6.20 | 12.05 |

### Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cucerdea | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Ludoş | 3 34 | 9.11 | 3.27 |
| Oşorheiu | 5.20 | 11.17 | 5.14 |
| | 5.35 | | 5.36 |
| Regh.-săs. | 7.10 | | 7.15 |

### Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

| | | | |
|---|---|---|---|
| Regh.-săs. | | 8.— | 8.15 |
| Oşorheiu | | 9.35 | 9.53 |
| | 5.21 | 5.54 | 10.20 |
| Ludoş | 6.58 | 7.41 | 12.06 |
| Cucerdea | 7.47 | 8.25 | 12.50 |

### Simeria (Piski)—Hunedóra

| | | | |
|---|---|---|---|
| Simeria (Piski) | 10.50 | 4.40 | 9.16 |
| Cerna | 11.13 | 5.03 | 9.34 |
| Hunedóra | 11.48 | 5.38 | 9.58 |

### Hunedóra—Simeria (Piski)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hunedóra | 4.46 | 2.32 | 7.22 |
| Cerna | 5 11 | 3.— | 7.50 |
| Simeria | 5.28 | 3.20 | 8.10 |

### Braşov—Zêrnescĭ

| | | |
|---|---|---|
| Braşov | 5.45 | 4.55 |
| Zêrnescĭ | 7.26 | 6.36 |

### Zêrnescĭ—Braşov

| | | |
|---|---|---|
| Zêrnescĭ | 8.— | 8.20 |
| Braşov | 8.24 | 9.44 |

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ